

5HD414 Hospodářský vývoj Dálného východu
po roce 1945

Politika jednoho dítěte v ČLR

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

Čínská lidová republika

- Rozloha 9,596,961 km²
- Počet obyvatel na km² 145
- Celková populace 1 403 500 000 (2016)
 - 0-14let cca 18 %
 - 15-64 let cca 72 %
 - více než 65 let cca 10

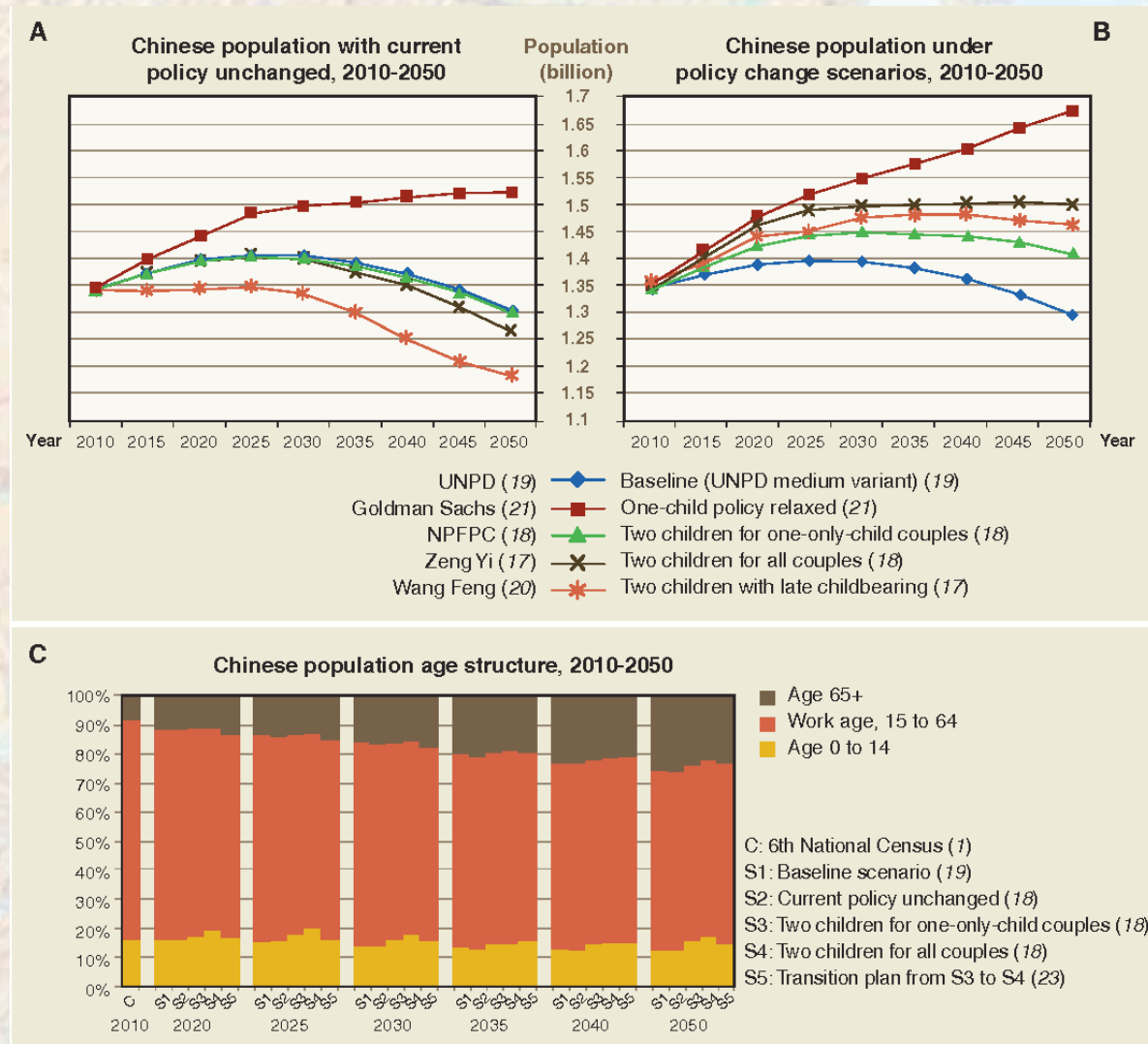

Fig. 2 (A) Chinese population with current policy unchanged, 2010–2050. (B) Chinese population under policy change scenarios, 2010–2050. (C) Chinese population age structure, 2010–2050.

Složení obyvatelstva

- Téměř 92% obyvatelstva tvoří Chanové
- Zbytek tvoří 55 etnických skupin
 - Čuangové (17,5 mil.)
 - Mandžuoové (10,5 mil.)
 - Chuejové (11 mil.)

Přibližné údaje z roku 2015.

Vývoj populační politiky v 50. a 60. letech

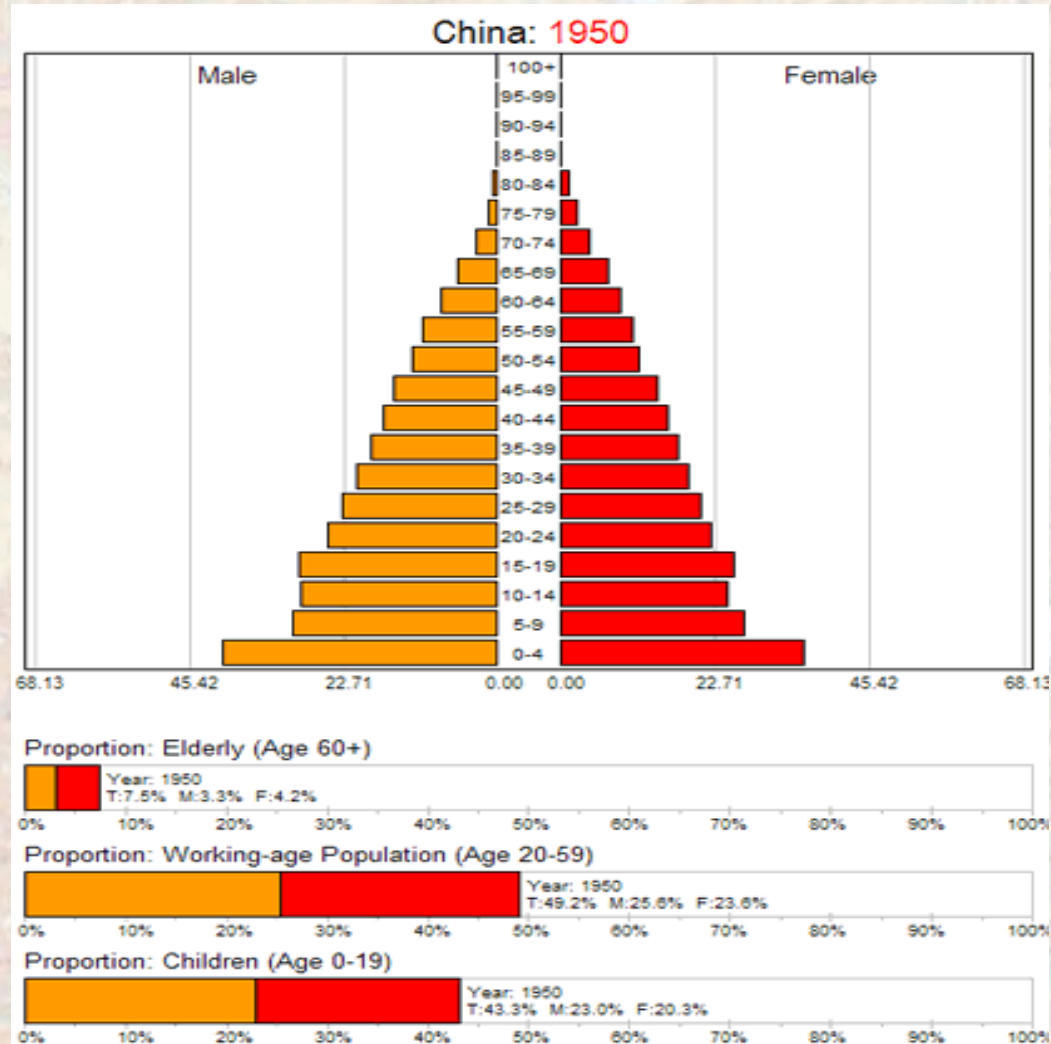

- „více dětí, více pomocných rukou“
- 1949 Čínská lidová republika – Mao Ce-tung
 - Podpora velkých rodin → růst přirozeného přírůstku
- Otázka nutnosti politiky s anti-natalitním charakterem
- 1953 Nařízení o antikoncepčních prostředcích a indukovaných potratech
 - Pouze velká města
 - Přerušeno hladomorem 1959-1961 (následek tzv. Velkého skoku)
- Studium problémů týkajících se kontroly plodnosti a distribuce antikoncepčních prostředků
 - Od 1964 pokles míry porodnosti a míry přirozeného přírůstku
 - Přerušeno Kulturní revolucí 1966

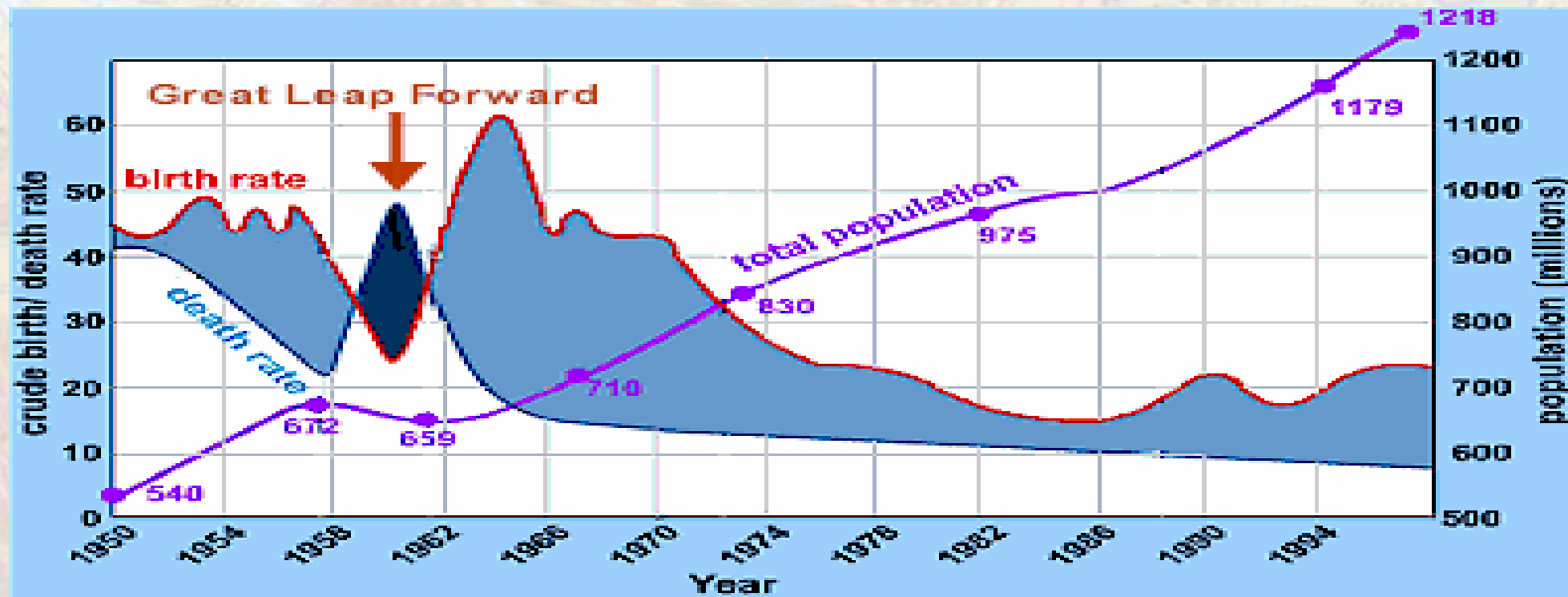
Vývoj populační politiky v 50. a 60. letech

- Růst průměrného ročního počtu narozených dětí
 - Neslučitelnost nekontrolovatelného populačního růstu a plánovaného ekonomického rozvoje
- Rozhodnutí o prosazení plánovaného rodičovství a užívání antikoncepce
- Cílená podpora migrace do venkovských oblastí
- Programy ne zcela úspěšné, prvním krokem k uvědomění si problému přelidnění

Vývoj čínské populace podle věku a pohlaví

Baby Boom 1962-1966

Situace před rokem 1978

- Strach z populačního růstu
- Hrozba dalších hladomorů
- Mao Ce-tungova 1976 smrt - nový plán – Deng Xiaoping - ekonomická prosperita do konce 20. století
- Politika jednoho dítěte

Zaměřena na venkov 75% obyvatelstva

Populační politika v 70. letech

- Míra porodnosti stále na vysokých hodnotách
- Program zaměřený na plánované rodičovství
 - Pozdní sňatky a plození dětí
 - Větší mezery mezi jednotlivými porody
 - Omezení plodnosti
 - Antikoncepce hlavním nástrojem
 - Stanovení věku pro sňatek a plození dětí
 - Přísné kontroly a donucovací techniky
- 1977 zastavení reprodukce na max. 2 dětech
- 1978 politika plánování rodiny a populační kontroly přímo včleněna do Ústavy ČLR

Politika jednoho dítěte I.

- 1978 radikální transformace čínské ekonomiky - Deng Xiaoping
- 1979 politika jednoho dítěte
- Únor 1980- *„snažíme se dosáhnout cíle, kdy 95 % vdaných párů ve městech a 90 % na venkově bude mít jen jedno dítě, s cílem zajistit větší a rychlejší ekonomický rozvoj a zlepšit životní podmínky“*
- Předpisy upravující schválenou velikost rodin
- Systém pobídek a odrazujících opatření
 - „Čestný certifikát jednoho dítěte“; zvýhodnění párů s jedním dítětem
 - Ekonomické postižení párů s více dětmi
- 1979-1981 zákaz porodů druhého a vyššího pořadí ve městech, od 1982 i na venkově

Politika jednoho dítěte I.

- Na jednu ženu jen jedno dítě
- „Dobrovolný program“
- Asociace pro plánování rodiny – státní byrokracie
- Sankce za porušení
- Ekonomické pobídky pro rodiny s jedním dítětem
- Méně dětí = Větší prosperita
- Cíl udržet populaci pod 1,2 miliardy do roku 2000.

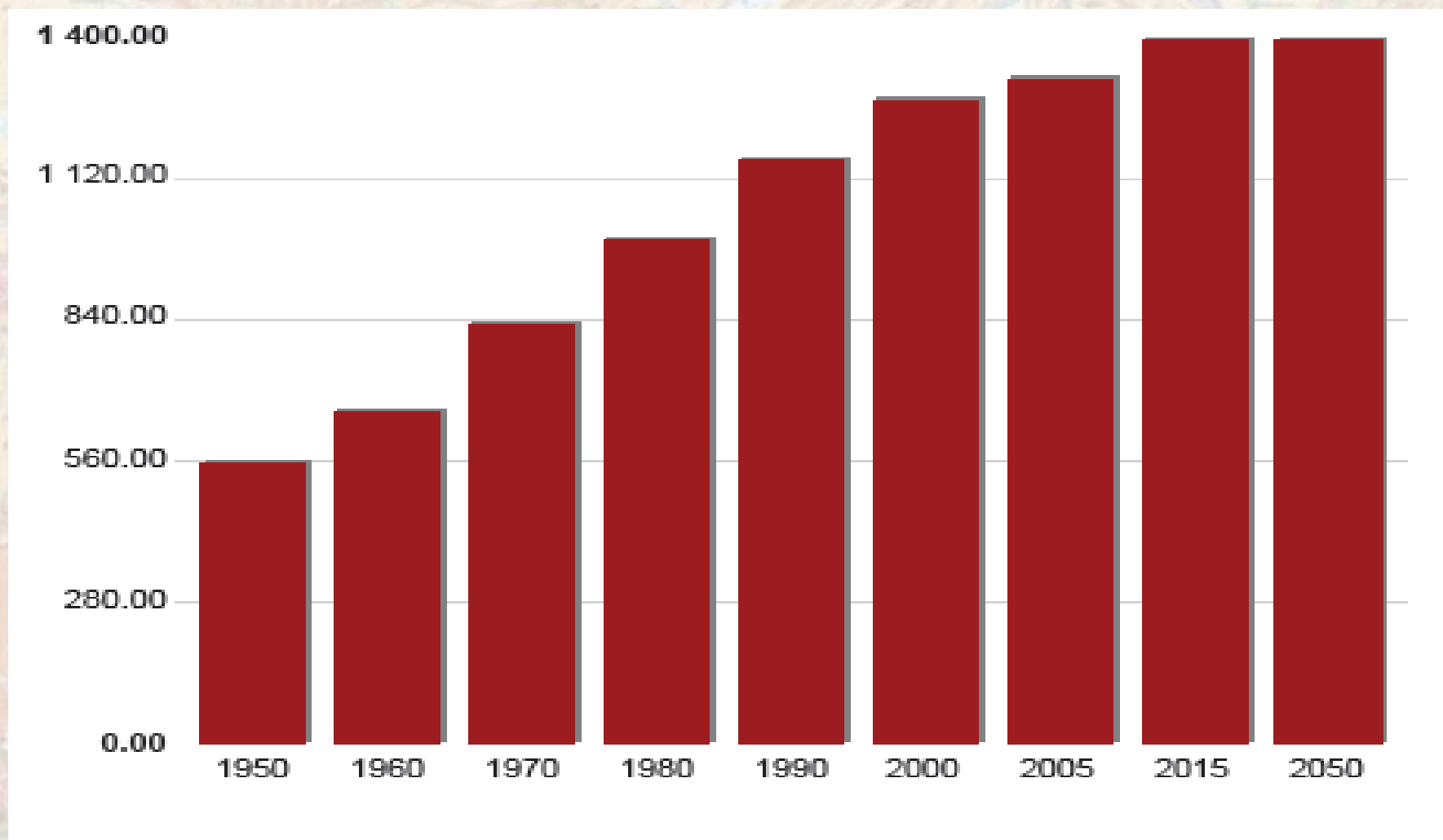
Politika jednoho dítěte II.

- 1982/1983 razantní zpřísnění politiky
 - Antikoncepce, sterilizace
 - Vlna bouří a vzdoru zejména na venkově
- 1984 „Dokument 7“ – usměrnění politiky až do 1986
 - První uvolnění politiky jednoho dítěte
 - Povolení druhého dítěte ve venkovských oblastech
- 1988 možnost mít druhé dítě, pokud prvním byla dívka
- 1991 malý nárůst populace → opětovné zpřísnění politiky
 - Povinný sterilizační program
- 1994 Káhira - mezinárodní konference o populaci a vývoji

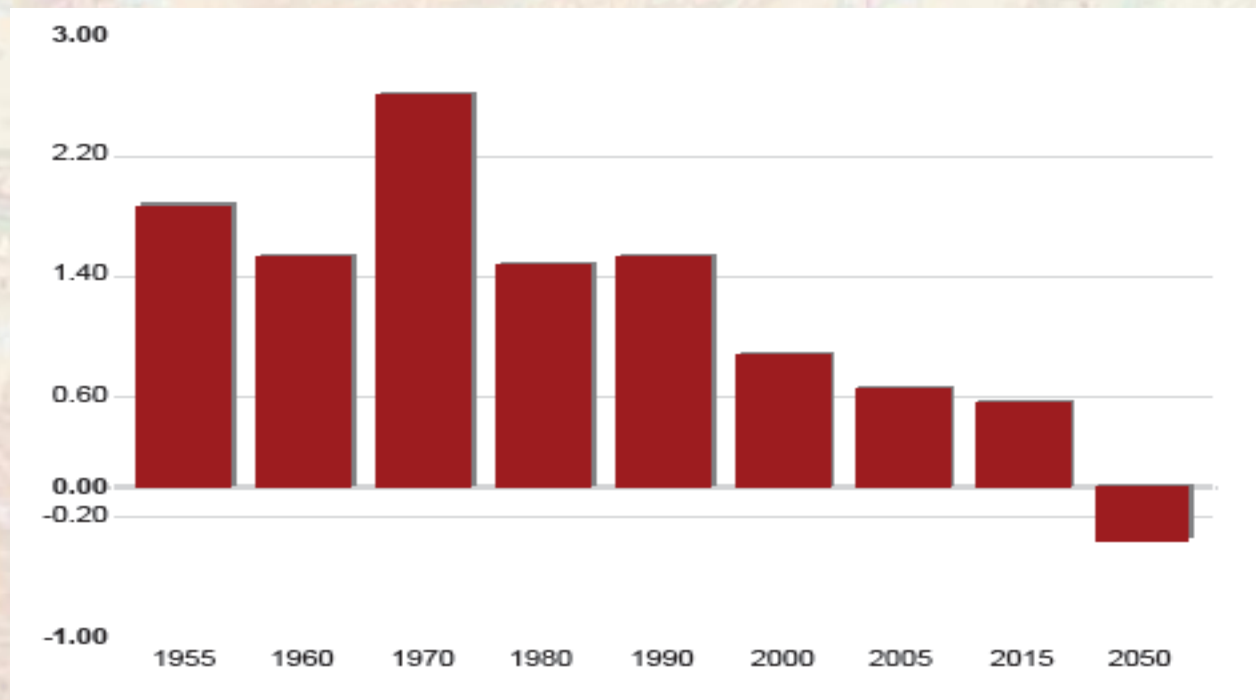
Výsledky

- V roce 1969 činila porodnost 34.11 /1 000 obyv.
V roce 1998 klesla na 16.03/1000 obyv.
- V témže období se přírůstek obyvatel snížil z 26.08 na 9.53 /1000 obyvatel
- V současnosti má čínská žena mezi 1,4-1,9 dítěte, oproti 6,0 dítěte v 50.letech

Celková populace ČLR

Roční míra růstu populace

Rok	1955	1960	1970	1980	1990	2000	2005	2015	2050
%	1.87	1.53	2.61	1.48	1.53	0.88	0.65	0.56	-0.35

Politika jednoho dítěte

Tři základní principy

❖ Pozdní manželství

Žena 23 let na venkově

24 – 26 ve městech

❖ Pozdní těhotenství – propaganda, vzdělávací systém

❖ Jen jedno dítě – antikoncepce, potraty, sterilizace

• Když se narodí dítě s postižením mohou mít další

Podpora politiky jednoho dítěte

- Podpora užívání antikoncepce
Státní podpora výstavby továren na antikoncepční pilulky
- Podpora sterilizace
Muž 7 dní dovolené, Žena 21 dní dovolené
- Potraty zdarma

Sankce do roku 1990

- Překročení limitu jednoho dítěte na ženu
- Pokuty – stanovené od místa pobytu
- Srážky ze mzdy
- Zabránění získání vzdělání a zdravotní péče pro dítě

Benefits za jedno dítě

- Jeden extra plat za rok (do 14. roku dítěte)
- Bezúročné půjčky rodinám s jedním dítětem
- Sociální fondy na stáří
- Lepší hnojiva
- Lepší bydlení
- Preference pro přijetí na školu
- Lepší zdravotní péče
- Prodloužená mateřská dovolená

Problémy s politikou jednoho dítěte

- Tradiční vnímání rodiny – Konfucianismus
- Preference chlapců
- ❖ Jistota pro rodiče na stáří – Sociální zabezpečení
- ❖ Živitel a opora rodiny
- ❖ Na venkově – Pracovní síla
- Dívky
- ❖ Odchází do nové rodiny – nevrací se a stává se členkou nové rodiny
- ❖ Žádný užitek

Problémy s politikou jednoho dítěte

- Nelegální děti
 - ❖ Nemají rodný list
 - ❖ Špatně se dostávají na školy
 - ❖ Žádná zdravotní péče
 - ❖ Těžko si shánějí práci
- Odhad 6 milionů dětí žijících mimo statistiky
- Většinou dívky

Preference chlapců

- Nelegální určení pohlaví plodu
- Potraty
- Zabíjení dívek v kojeneckém věku
- Export dívek v kojeneckém věku na západ 3000 USD
- Opouštění dívek na ulici a na skládkách
- Vyhladovění
- Odsun dívek do ústavů

Uvolnění po roce 2000

- Sníženy pokuty za druhé dítě, vymáhány jen podle oblasti pobytu tzv. „kompenzační poplatky“
- Děti mají přístup k zdravotní péči a vzdělání
- Dvě šance, třetí šanci lze docílit pomocí úplatku.
- Nové trendy: Bohatí mají i tři děti
- Uvolnění podle oblasti : Šanghaj (dvě děti na pár dovoleny)

Politika jednoho dítěte III.

- 2001 zákon prosazující reprodukční práva sezdaným párům
- 2013 uvolnění politiky jednoho dítěte
 - Rodičům, ze kterých je alespoň jeden jedináčkem, je povoleno mít druhé dítě
 - Rozšíření do srpna 2014
- 29.10. 2015 v zemi oficiálně opuštěna politika jednoho dítěte
- 27.12. 2015 (1.1. 2016) politika dvou dětí, faktický konec regulační politiky
 - Důvody: stárnutí populace, nepoměr mezi počtem mužů a žen

Dopady politiky jednoho dítěte

- Stárnutí populace
- Genderová nevyrovnanost
- Čínští „malí císaři“
- 4-2-1 problém
- „Birth tourism“ – Hong Kong, USA
- „Missing girls“
 - Státní sirotčince – „The dying rooms“
 - Mezinárodní adopce – především USA
- Video: <http://truevisiontv.com/films/details/57/the-dying-rooms-return-to-the-dying-rooms> (6:00; 12:00)

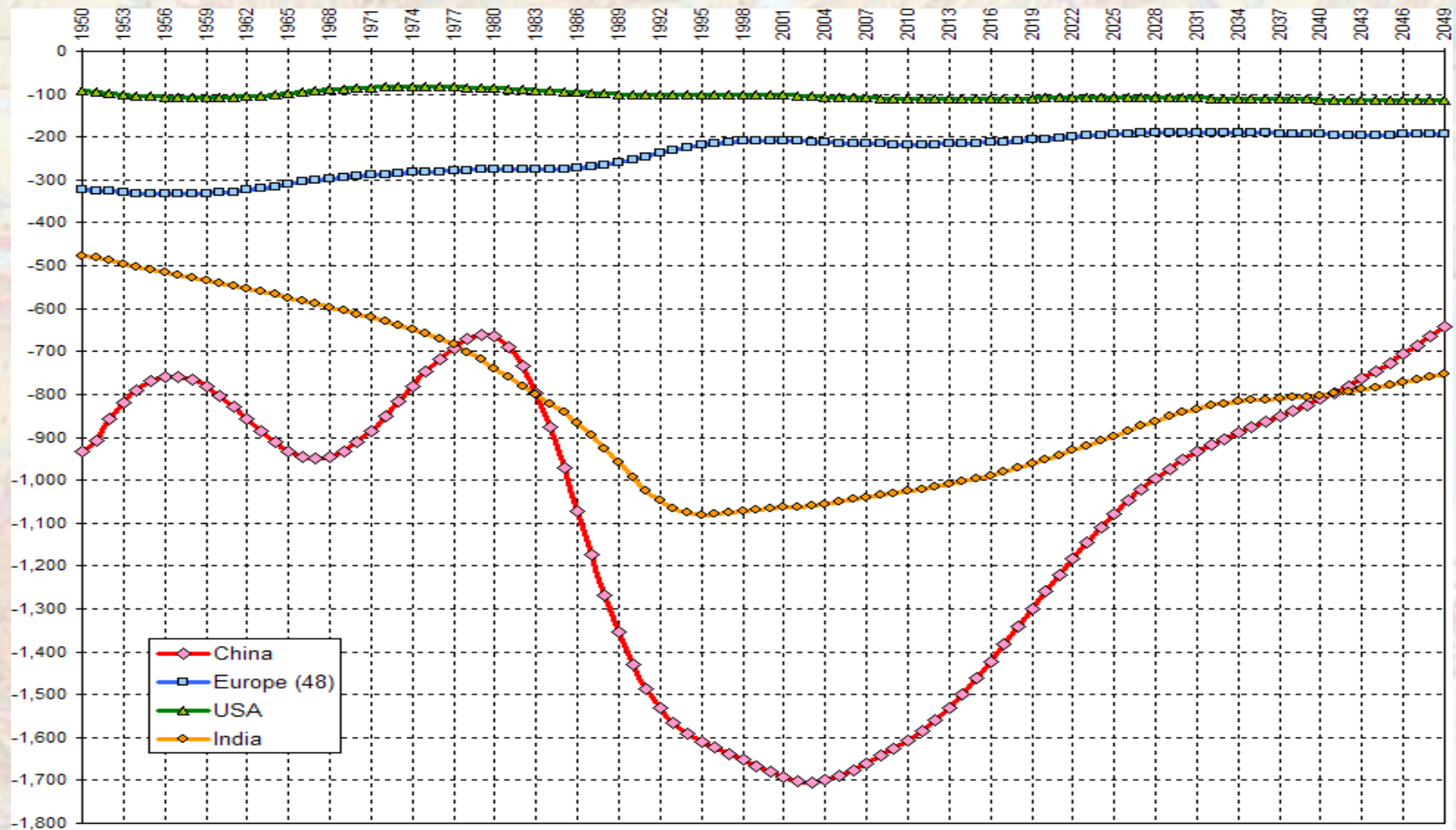

Budoucnost

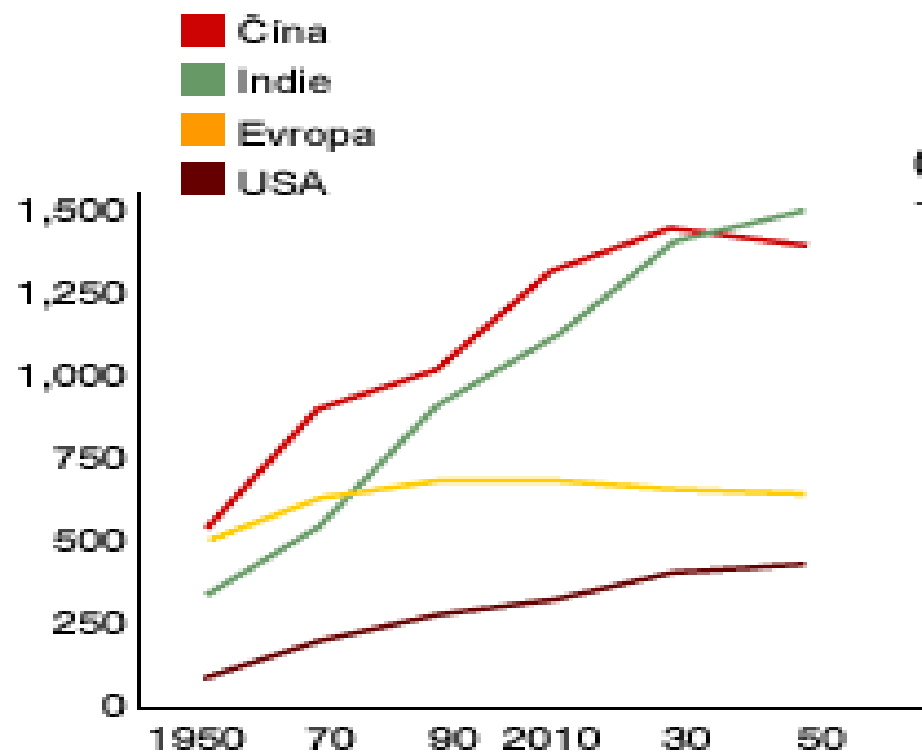
- V roce 2050, předpokládaný růst populace o 100 milionů
- Cca v roce 2025 Indie předstihne Čínu v celkové populaci – vysoká porodnost na jednu ženu
- Mění se socio-ekonomické zvyklosti – menší počet dětí

Deficit (rozdíl) mezi pohlavími

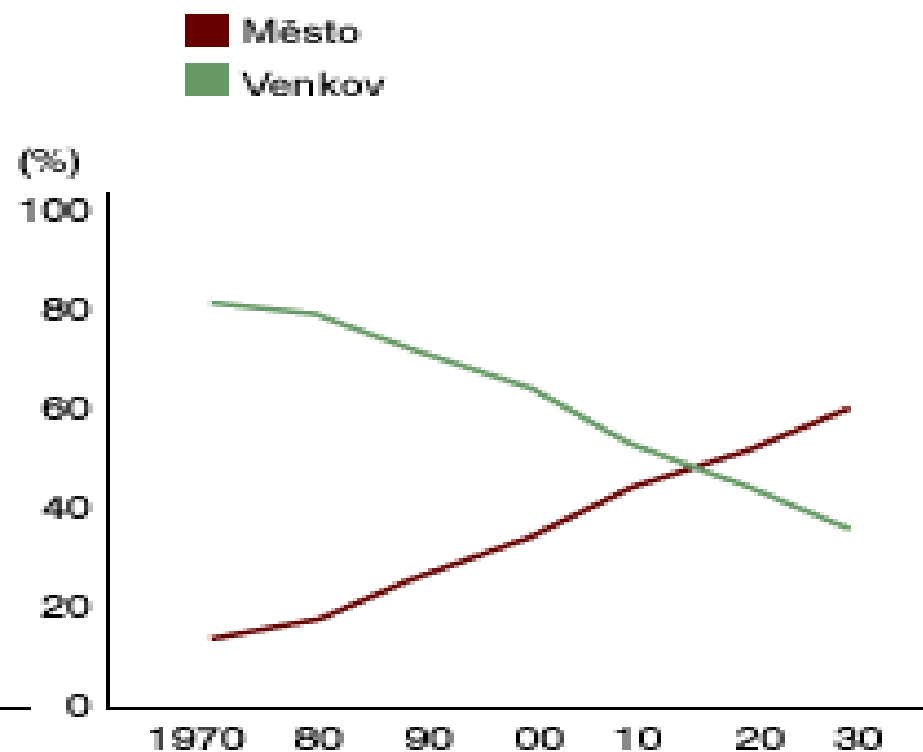

Populační růst a odhad jeho vývoje v letech 1950 – 2050 (v milionech)

ZDROJ: OSN

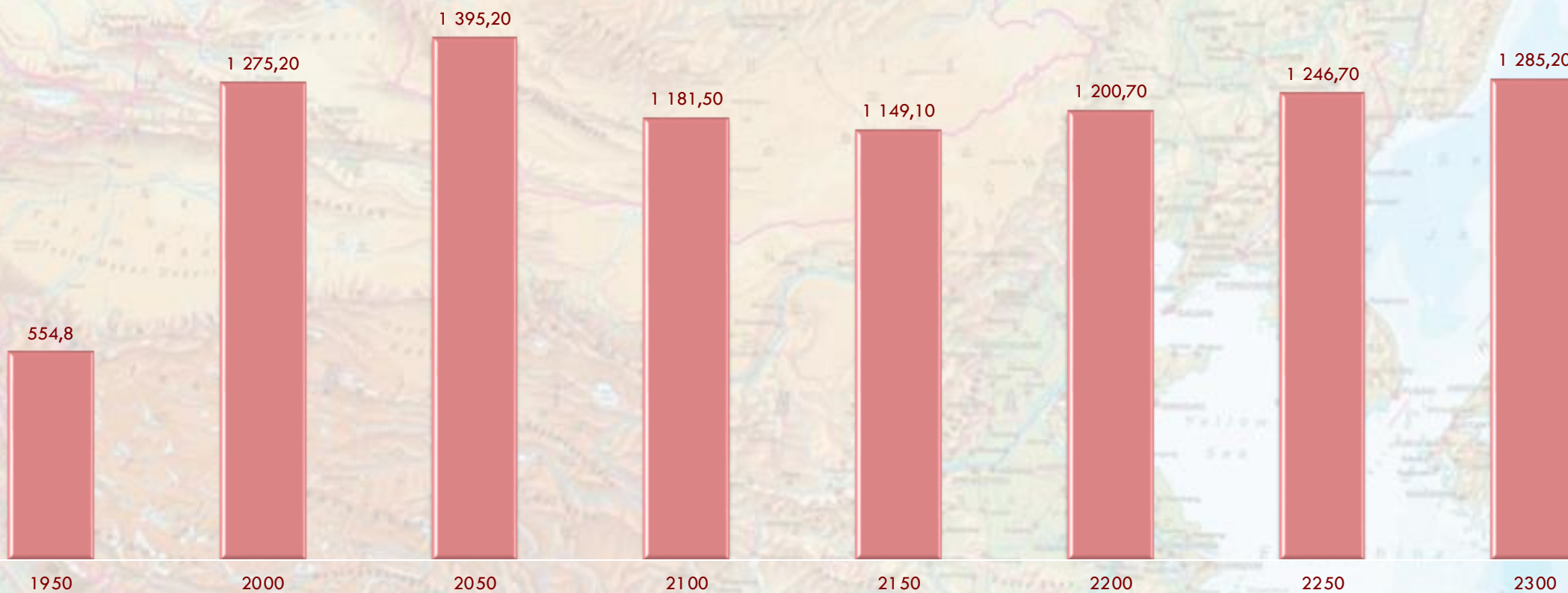
Populace na venkově a ve městě (v procentech)

ZDROJ: UN

Celková populace ČR odhad

populace

„Úspěch“ politiky jednoho dítěte

- Snížení celkové populace o cca 300 000 000
- Snížení dětí na jednu ženu 1950 – cca 6,2 dítěte

Dnes – cca 1,7 dítěte

- Zredukování předpokládané chudoby
- Menší tlak na zdroje (potravin, elektrina atd.)
- Nastartování ekonomického boomu

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Toto dílo podléhá licenci Creative Commons
Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

